

Kapitalismens ødelæggelse af miljøet og det økosocialistiske alternativ

Vedtaget på Fjerde Internationales 17. verdenskongres, februar 2018, med 112, stemmer for 2 imod, 1 undlader.

Til minde om Berta Cáceres, aktivist for oprindelige folks rettigheder, miljøaktivist og feminist fra Honduras, myrdet den 3. marts 2016 af håndlangere for multinationale selskaber, og til minde om martyrerne i kampene for miljøretfærdighed.

1. Indledning

1.1 Menneskehedens belastning af Jordens økosystem er vokset hurtigere og hurtigere siden 1950'erne. Ved det 21. århundredes begyndelse har belastningen nået et ekstremt alarmerende niveau, og den fortsætter med at vokse på næsten alle områder. Grænseværdierne er allerede overskredet på nogle områder, særligt hvad angår koncentrationen af drivhusgasser i atmosfæren. Det tiltagende kvantitative pres, der kan observeres overalt og inden for de fleste forskningsfelter, slår om i et kvalitativt skifte, som kan blive brat (inden for få årtier) og stort set umuligt at vende. Jordens økosystem vil så træde ind i en ny ligevægtsdynamik, kendetegnet ved meget anderledes geofysiske betingelser og et endnu mere markant fald i Jordens biologiske rigdom. Selv i bedste fald vil overgangen til dette nye regime, oveni konsekvenserne for andre levende væsner, true livet for millioner af fattige mennesker, særligt kvinder, børn og ældre. I værste fald kan det ikke udelukkes, at den vil bidrage til vores arts undergang.

1.2. Faren vokser dag for dag, men katastrofen kan undgås eller i det mindste begrænses. Det er ikke menneskehedens eksistens generelt, som er den afgørende årsag til truslen, men produktionsforholdene og deres samfundsmæssige reproduktion, som også indeholder fordeling, forbrug og kulturelle værdier. De sidste to århundreders produktionsforhold – kapitalismens – er uholdbare, fordi deres drivkraft, konkurrencen for profit, forudsætter en blind tendens til ubegrænset kvantitativ vækst. Gennem det 20. århundrede var landene med "virkeliggjort socialisme" ude af stand til at tilbyde et alternativ til produktivismens ødelæggelse af miljøet, som også disse samfund i høj grad bidrog til. Ved det 21. århundredes begyndelse står menneskeheden overfor en forpligtelse uden fortilfælde. En forpligtelse til på alle områder at styre sin udvikling i overensstemmelse med grænserne og en sund tilstand for det miljø, som den har udviklet sig i. Intet politisk projekt kan ignorere konklusionerne i de videnskabelige studier af "global forandring". Tværtimod må ethvert politisk projekt først og fremmest vurderes på hvordan det tager bestik af risikoen, på dets systemiske svar, på overensstemmelsen mellem svarene og de fundamentale krav for menneskelig anstændighed, og på samspillet med dets program på andre områder, særligt de sociale og økonomiske områder.

2. En dyb kløft mellem den påtrængende nødvendighed af et radikalt økosocialistisk alternativ på den ene side og styrkeforholdene og bevidsthedsniveauerne på den anden side.

2.1. Et fuldstændig anderledes forhold mellem menneskeheden og miljøet er en påtrængende nødvendighed. Dette nye forhold, baseret på en model for omsorg for både mennesker og miljøet, vil ikke blot være resultatet af individuelle ændringer i adfærd. Der er snarere behov for en strukturel ændring i forholdene mellem mennesker: den totale og globale udryddelse af kapitalismen som den sociale tilværelses produktionsform. Det er netop denne totale udryddelse, der er den nødvendige betingelse for en fornufts-baseret, økonomisk rationel og varsom forvaltning i stofskiftet mellem menneskeheden og resten af naturen. Videnskab og teknologi kan fremme denne forvaltning, men kun på betingelse af, at deres udvikling ikke er underlagt diktater for kapitalistisk profitjagt. Modsætningen mellem land og by gør det svært at udvikle en økosocialistisk bevidsthed. Byer, navnlig de store byer, opsluger bogstavelig talt biodiversitet. Der er en fremmedgørelse såvel i forhold til forvaltningen af de fælles ressourcer som i folks forhold til dem – byboerne ved ikke, hvor den mad de spiser, og det vand de drikker, kommer fra, og de ved ikke, hvem der har lavet den og under hvilke forhold.

2.2. Beslutningen på COP 21, om at sætte 1,5° C som faregrænsen for den globale opvarmning er en succes og det vil hjælpe bevægelserne. Ikke desto mindre lader grøn kapitalisme og Paris-aftalen os ikke slippe af med ødelæggelsen af miljøet i almindelighed og farerne ved klimaforandring i særdeleshed. Kampen for forsvaret af planeten og mod global opvarmning og klimaforandringer kræver den bredest mulige koalition, der ikke blot involverer den magt, der præsenteres i de oprindelige folks bevægelser og arbejderbevægelsen, men også de sociale bevægelser, der er blevet styrket og radikaliseret i de seneste år og som har spillet en stigende rolle, navnlig i klimabevægelserne. Alternativet kan kun komme fra en verdensomspændende politik, som dækker reelle menneskelige behov. Disse fastsættes ikke af markedet, men gennem en demokratisk diskussion, som tillader mennesker befriet for markedsfremmedgørelse at tage deres skæbne i egne hænder. Dette vil bryde den produktivistiske akkumulations upersonlige logik, der er typisk for kapitalismen.

2.3. Nøglekravene for dette alternativ er:

1) Kollektivering af energisektoren: Dette er den eneste måde at gøre sig fri fra en økonomi baseret på fossil energi, at stoppe atomkraft, at begrænse produktionen og forbruget af energi radikalt; og så hurtigt som muligt at gennemføre overgangen til et vedvarende, decentraliseret og effektivt energisystem i overensstemmelse med de økologiske og sociale krav.

2) kollektiviseringen af kreditsektoren: Dette er afgørende på baggrund af sammenvævningen af energisektoren og finanssektoren i de tunge, langsigtede investeringer, og for at have de nødvendige finansielle ressourcer til investeringer i omstillingen.

3) afskaffelsen af privat ejerskab over naturressourcer (jord, vand, skove, vind) og solenergi, geotermisk energi, havressourcer...) og intellektuel ejendomsret.

4) ødelæggelse af alle våbenbestande, bekæmpelse af ubrugelige produkter (våben osv.) og skadelige produkter (petrokemikalier, atomenergi). Demokratisk fastlagt produktion af goder baseret på brugsværdi i stedet for bytteværdi.

5) fælles og demokratisk forvaltning af ressourcerne for at sikre reelle menneskelige behov med respekt for økosystemernes gode tilstand og deres evne til at forny sig.

6) afskaffelse af alle former for ulighed og diskrimination baseret på køn, race, etnicitet, religion eller seksuel orientering; frigørelse af alle undertrykte, særligt frigørelse af kvinder og farvede.

7) afskaffelse af pålagte arbejdstimer til vareproduktion som en fremmedgørende aktivitet, der ødelægger fritid og afskrækker fra at udføre ikke-varegjorte menneskelige aktiviteter.

8) en langsigtet socioøkonomisk politik, der sigter på at genskabe balancen mellem by- og landbefolkningen og på at overvinde modstanden mellem land og by.

2.4 Der er en dyb kløft mellem dette objektivt nødvendige alternativ og såvel de samfundsmæssige styrkeforhold som de nuværende bevidsthedsniveauer. Denne kløft kan kun lukkes gennem de udbyttede og de undertryktes konkrete kampe til forsvar for deres levevilkår og miljøet. Gennem opnåelsen af umiddelbare krav vil større lag blive radikaliseret, og deres kampe vil samles. De vil formulere overgangskrav, som er uforenelige med den kapitalistiske logik.

Inden for denne strategiske ramme er nogle nøglekrav:

- 1) afvikling af investeringer i den fossile sektor; stop subsidier til udvikling af projekter baseret på fossil energi og forbrænding af fossiler; gå imod offentligt-private partnerskaber, som i øjeblikket dominerer energisektoren verden over;
- 2) mobilisér imod alle udvindingsprojekter – særligt imod nye olieudvindinger såsom skifergas (fracking) og nytteløse storskalainvesteringer til fordel for den fossile sektor (lufthavne, motorveje osv.);
- 3) stop atomenergi, afslut udnyttelsen af kul, tjæresand og brunkul;
- 4) støtte til folkelige uddannelsesprogrammer angående økologisk bæredygtighed;
- 5) afvis enhver kapitalistisk tilegnelse af jord, af havene og af deres ressourcer;
- 6) forsvar kvinders rettigheder begyndende med kampen imod at kriminalisere kvinders ret til selv at bestemme over deres forplantningsevne. Fri abort og prævention efter ønske, betalt via det offentlige sundhedsvæsen. Af-feminisér og afprivatisér omsorgen for unge, syge og ældre. Disse opgaver er fælles ansvar;
- 7) anerkend de første nationers/oprindelige folks ret til selvbestemmelse. Anerkend deres viden om og deres bæredygtige forvaltning af økosystemerne;
- 8) giv flygtningestatus til ofrene for økologiske og klimamæssige katastrofer; fuld respekt for flygtninges demokratiske rettigheder, herunder retten til at bevæge og bosætte sig;
- 9) sikr et godt socialt sikkerhedssystem med garantier for alle individer og med tilstrækkelige pensioner;
- 10) afskaf multilaterale og bilaterale frihandelsaftaler; fjern økoteknologi fra GATT;

11) respektér, at midler fra den Grønne Klimafond (100 mia. USD årligt) skal udbetales som bistand og ikke lån. Offentlig forvaltning af den Grønne Klimafond, ikke af Verdensbanken, men af repræsentanter for det globale Syd, under kontrol fra lokalsamfund og sociale bevægelser;

12) skat på international luft- og skibstransport; proventet fra denne skat skal gå direkte til landene i det globale Syd som en (delvis) kompensation for den økologiske gæld;

13) anerkend den økologiske gæld til landene i det globale Syd. Afskaf (uden kompensation, med undtagelse af små kreditorer) offentlig gæld, som bruges af imperialismen til at gennemtvinge en uretfærdig og ikke bæredygtig udviklingsmodel;

14) beskat finansielle transaktioner og skab en omfordelende finanspolitisk reform, så ejere af kapital og deres arvinger betaler for omstillingen;

15) afskaf patentsystemet og i særdeleshed stop alle patenter på liv og på teknologier for omdannelse og lagring af energi. Stop tyveriet af oprindelige folks viden fra forfædre, som særligt foretages af farmaceutiske firmaer;

16) reorganisér offentlig forskning; afskaf systemet, hvor forskning er underlagt industrien;

17) frem fødevareruverenitet og beskyttelsen af biodiversitet gennem landbrugsreformer;

18) etablér økologisk, lokal landbrugsproduktion uden GMO og pesticider og anerkend den som et offentligt gode;

19) afskaf industrielt husdyrhold; reducer produktionen og forbruget af kød kraftigt. Respektér dyrevelfærden;

20) forbyd reklamer og frem genbrug, genanvendelse og reduktion af ressourceforbruget: Afslut den forbrugeristiske, ødsle og energikrævende model, som er gennemtvunget af kapitalen;

21) etablér gratis energi og vand til at dække basale behov og gennemfør stærkt progressive skatter over basisforbruget for at bekæmpe spild og samtidig sikre basal adgang; udvikl en strategi for at udvide fordelingen af gratis goder (basale fødevarer) og tjenester (offentlig transport, uddannelse, sundhed osv.);

22) garantér arbejderne i virksomheder, som skal lukkes pga. omstillingen, retten til at foreslå alternativ produktion, som der er brug for i opbygningen af en bæredygtig infrastruktur. Hvis disse planer viser sig urealistiske, bevarer arbejderne de sociale rettigheder til omskoling, nyt arbejde eller pension;

23) udvikl offentlige virksomheder med fokus på jobskabelse gennem implementeringen af den økologiske omstilling uden hensyn til profit, underlagt arbejderes og borgeres kontrol (særligt inden for energiproduktion, vandforsyning, byggeri, isolering og reovering af bygninger, mobilitet til mennesker gennem afskaffelsen af det bilbaserede system, genbrug af affald og reparation af økosystemer);

24) garantér arbejdernes ret til at organisere sig og udøve kontrol på arbejdspladsen, særligt vedrørende arbejdsmiljø, produkternes bæredygtighed, produktionseffektivitet osv. Beskyttelse af whistle-blowers;

25- nedsæt arbejdstiden uden løntab, med lavere arbejdstempo; implementér proportionelle ansættelser (særligt af unge, kvinder og minoriteter): sammen med udviklingen af den offentlige sektor er dette den bedste måde at forene nedsættelse af vareproduktion og energiforbrug, fuld beskæftigelse og demokratisk omstilling;

26- reform af byområder med det mål at bryde med jordspekulation, "af-kunstiggørelse" af byen (ved at fremme by-haver og by-landbrug, genoprettelse af de biotoper, der er indlejret i byens rammer) og frigøre den fra biler til fordel for offentlig transport og blød mobilitet (udvikle områder udelukkende til gående og cyklister);

27- afsværg militarisering af klimaspørgsmålet fra de store magter, der kynisk sigter mod at drage geostrategisk fordel af katastrofen.

2.5. Dette program er ikke udtømmende. Det er, og vil fortsætte med at være, beriget af konkrete kampe. I et økosocialistisk perspektiv må denne berigelse blive guidet af hovednøglerne til en retfærdig omstilling: Miljømæssig og social retfærdighed, fælles med differentieret ansvar, kamp imod ulighed og for forbedring af levevilkår, afslutningen på grøn kolonialisme og miljø-racisme, prioritering af

kollektive løsninger, internationalisme, forsigtighedsprincippet. Frem for alt må de udbyttede og undertrykte udvikle styrkelsen af sig selv gennem demokrati, decentralisering, kontrol, og kollektiv overtagelse eller genovertagelse af fælledeerne. Hvad der er fælles, er defineret af den sociale proces, hvorved det demokratisk konstrueres – ikke af naturen, hvilket ville skabe bestemte ting som ”fælleder”, mens andre var fordømt til privat tilegnelse.

De ovenstående krav udgør således ikke en dør-til-dør nøgleløsning: De angiver en overordnet vej fremad for et antikapitalistisk, internationalistisk økosocialistisk og økofeministisk perspektiv, som vil ændre alle sfærer af aktivitet (produktion, reproduktion, distribution, forbrug) og som vil følges med en dybdegående ændring i kulturelle værdier. De er mulige at gennemføre hver for sig, men en ende på krisen er kun mulig gennem deres koordinerede og planlagte indførelse. Disse foranstaltninger former et samlet hele, der er uforeneligt med et normalt fungerende kapitalistisk system. Der er ingen anden vej til at håndtere den presserende situation.

3. Lønarbejde, fremmedgørelse og økosocialisme

3.1. Kun de udbyttede og undertrykte kan lede miljøkampen til dens mål, fordi afskaffelsen af det kapitalistiske system svarer til deres klasseinteresser. Dog inkorporerer kapitalismen arbejderne ved at købe hans/hendes/deres arbejdskraft. Vareliggørelsen og ødelæggelsen af miljøet er resultatet. Under den kapitalistiske produktionsmådes ”normale” omstændigheder, er det arbejdende folks daglige tilværelse afhængig af funktionaliteten i et system, der lemlæster dem direkte og, ved at lemlæste deres miljø, indirekte. Dette modsætningsforhold gør det både meget svært og af afgørende vigtighed at mobilisere arbejderbevægelsen i den økologiske kamp. Og det er blevet endnu sværere på baggrund af de økonomiske omstruktureringer med massearbejdsløshed, nedgangen i klassebevidstheden og forringelsen af styrkeforholdene mellem arbejdere og kapital. Visse sektorer tenderer mod en protektionistisk position eller sågar til at benægte klimaforandringer. I nogle situationer bliver forsvar for klimaet brugt som et påskud for kapitalistiske angreb, i andre har faglige ansatte forestillinger om, at det kan redde arbejdspladser i den fossile brændstofsektor, hvis man betvivler virkeligheden. At fremme en debat om de økosocialistiske alternativer og hjælpe med til at udvikle en venstrefløj, der kan bryde med klassesamarbejdet er derfor en opgave af højeste strategiske vigtighed.

3.2. Folk fra venstrefløjen deltager i miljøkampen – f.eks. ”Fagforeninger for energidemokrati” (Trade Unions for Energy Democracy), ”Arbejdernetværket for bæredygtighed” (Labor Network for Sustainability) og ”Klimajob-kampagner” (Climate Jobs Campaigns). Disse initiativer engagerer fagforeninger og hjælper medlemmerne til at overkomme frygten for massive tab af arbejdspladser. Alle disse vigtige fagforeningsinitiativer placerer ansvaret for at komme ud af en økonomi baseret på fossile brændstoffer, på de forurenende virksomheder og de regeringer, der beskytter og subsidierer dem. I den forstand udvikler de antikapitalistiske krav, som kan forstærkes og koordineres, når arbejderne bliver konfronteret med alvorligheden af den økologiske krise. For eksempel

forsvarer ”Fagforeninger for energidemokrati” kollektivisering af energien. Det er klart at pro-kapitalistiske kræfter vil forsøge at begrænse radikaliteten i disse kampagner ved at insistere på, at de skal holde sig inden for rammerne af ”respekt for virksomhedernes konkurrenceevne” (som det hedder i resolutionen ”Retfærdig omstilling” fra Vancouver-kongressen i den internationale faglige organisation ITUC). Ydermere bygger kampagnerne for klimajobs nogle gange på for optimistiske fremskrivelser vedrørende ”væksten” i jobs i forbindelse med omstillingen. Det er nødvendigt for at opnå bæredygtighed at få en reduktion af produktionen, og dette tages der ikke altid højde for. Nedlæggelsen af skadelige industrier – fra våbenproduktion til kulkraftværker – og omstillingen af bilproduktionen til fremstilling og vedligeholdelse af et stærkt, offentligt transportsystem er højt prioriterede initiativer i omstillingen. Og omstillingen vil skabe en stigning i antallet af arbejdspladser inden for andre sektorer. For eksempel vil afviklingen af landbrugsindustrien til fordel for økologisk landbrug og udviklingen af en offentlig eller lokalsamfunds-sektor, under demokratisk kontrol, tilbyde nye jobmuligheder.

Vi må også tage i betragtning, at reorganiseringen af aktiviteter ud fra sociale behov og reduktionen af uligheder, er målsætninger, som ikke er begrænset til en specifik region. Det er globale målsætninger, som betyder nye jobs til genoprettelse i de skaderamte lande i det globale Syd. Ikke desto mindre er en global reduktion af den materielle produktion nødvendig. Arbejderbevægelsen må give svarerne på dette ved at kræve en nedsættelse af arbejdstiden uden løntab. En radikal nedsættelse af arbejdstiden er det antiproduktivistiske krav ”par excellence”. Det er den bedste måde til ”rationelt at håndtere stofskiftet med naturen og samtidig respektere menneskelig værdighed”, og det forener fuld beskæftigelse med afviklingen af ubrugelig og ødsel produktion og planlagt forældelse.

3.3. Forringelsen af styrkeforholdet mellem kapital og arbejdere har resulteret i en forringelse af arbejdsforholdene. Sundheden hos det mest løst ansatte arbejdere er særligt truet. Derfor er kampen imod stigningen i arbejdsrelaterede sygdomme en indgang til at øge arbejderes bevidsthed om det forhold, at kapitalen ødelægger både kloden og arbejderen. Denne ødelæggelse inkluderer både de stigende psykosociale risici, som sker såvel på grund af arbejdets organisering og kontrollen med arbejderne, som på grund af de miljøskadelige aktiviteter, som mange arbejdere er tvunget til at udføre på grund af kapitalens påbud. Forsvaret for arbejderne sundhed er også en indgang til den ofte svære sammenkædning af krav mellem på den ene side de ansatte i forurenende virksomheder og på den anden side befolkningen omkring dem – som også lider under denne forurening, og miljøbevægelserne. Asbestskandalen har vist, at der kan tages hårde kampe, når arbejderne på en forurenende fabrik, deres familier og lokalsamfundet er ofre for skrupelløse chefer, der udsætter dem for disse giftige produkter.

4. Kvindekamp og økosocialisme

4.1. Oprindelige folk, bønder og unge er forrest i miljøkampen, og kvinder spiller en ledende rolle i disse tre sektorer. Denne situation er produktet af deres specifikke undertrykkelse, ikke deres

biologiske køn – som de ikke-essentialistiske økofeminister har vist. Patriarkatet påfører kvinder sociale funktioner, der er direkte forbundet til “omsorg” og placerer dem forrest i de miljømæssige udfordringer. Fordi de producerer 80 procent af fødevarerne i landene i det globale Syd, bliver kvinder direkte konfronteret med klimaforandringernes og landbrugsindustriens ødelæggelser. Fordi de påtager sig størstedelen af børneopdragelsen og de huslige pligter i hjemmet, er kvinder direkte konfronteret med de konsekvenser, som miljøødelæggelser og forgiftning har på helbred og uddannelse i deres lokalsamfund.

4.2. På det ideologiske plan husker kvindebevægelserne, hvordan kvinders kroppe er blevet brugt i videnskabens navn (tvangs-steriliseringskampagner osv.). Dette instrumentelle syn har været endnu et værktøj til dominans og manipulation.

4.3. Kvindekampen har også et særligt, værdifuldt og uerstatteligt bidrag til udviklingen af en global antikapitalistisk bevidsthed, der tilgodeser integrationen af kampe. Ifølge FN er det fulde spektrum af moderne familieplanlægningsmetoder stadig ikke tilgængelig for mindst 350 millioner par verden over. Mere end 220 millioner kvinder nægtes grundlæggende reproduktiv sundhed [i forhold til seksualitet, graviditet og fødsel, o.a.] – som kan betyde (og ofte betyder) forskellen mellem liv og død. 74.000 kvinder dør hvert år som resultat af fejlslagne baggårdsaborter – en uforholdsmæssig stor andel af disse i det globale Syd. Hvert år dør omkring 288.000 kvinder af grunde relateret til graviditet og fødsler, som kunne være forebygget – og 99 procent af disse finder sted i udviklingslande. Ved at kæmpe imod den patriarkalske tilegnelse af deres kroppe og imod udbytning af deres gratis arbejde i hjemmet, udvikler kvinder en bevidsthed om, at kapitalismen ikke kun er afhængig af tilegnelsen af naturen og udbytningen af arbejdskraften gennem lønarbejde, men også af den patriarkalske usynliggørelse af arbejdet med omsorg for og reproduktion af arbejdskraften. Som tilføjelse til disse tre kapitalismens grundpiller, er en fjerde udbytning baseret på race. De har som fællesnævner tilegnelsen af naturens ressourcer, hvori den menneskelige arbejdskraft indgår som en del af disse. Kvinders kamp (i) for retten til at kontrollere deres kroppe, seksualitet og reproduktive evner, fri fra vold, (ii) imod sexistisk og racistisk diskrimination på arbejdsmarkedet og i produktionen generelt, og (iii) for social anerkendelse og reorganisering af hjemmearbejdet, er derfor en integreret del af den økosocialistiske kamp. Kvinders kamp uddyber og udvider frihedens horisont.

5. Landbrugsspørgsmålet og økosocialismen

5.1 Verden over er bønder, jordløse bønder og landarbejdere verdens stærkest involverede sociale sektor i kampen for miljøet i almindelighed og klimaet i særdeleshed. Denne avantgarderolle kan henføres til kapitalens brutale aggression, som vil eliminere de uafhængige bønder og erstatte dem med landarbejdere, daglejere og arbejdsløse (for at presse lønningerne). Det industrielle landbrugssystem producerer billige varer til lave omkostninger for markedet i stedet for kvalitetsmad for lokale

befolkninger. Bondefagforeninger så som Via Campesina løfter organiserende og bevidstgørende arbejde, inklusiv ved at hjælpe de jordløse med at overtage efterladte landområder.

5.2 Til forskel fra lønarbejdere er småbønder ikke inkorporeret i kapitalen. Selvom produktionen til markedet tenderer til at pålægge dem produktivistiske målsætninger og metoder, så beholder de også håndværkerens mentalitet, påpasselig med at udføre “godt håndværk”. På trods af en magtfuld kapitalistisk fjende, mobiliserer de for at beholde eller generobre ejerskabet over deres produktionsmidler. Men den meget ulige magtbalance i konfrontationen med landbrugsindustrien og storskaladistributionen, tvinger dem til at søge alliancer med andre sociale bevægelser, i særdeleshed med lønmodtagerne og miljøbevægelsen. Landarbejdere, særligt papirløse sæsonarbejdere, som er overudbyttede, har lille udsigt til at komme ud af de ultraprekære arbejdsforhold. På trods af arbejdsgivernes trusler og undertrykkelse har nogle formået at danne fagforeninger og få løftet deres løn og arbejdsforhold. Deres kamp er objektivt antikapitalistisk.

5.3 Vigtigheden af landbrugsspørgsmålet bør ikke blive bedømt alene ud fra andelen af bønder i arbejderklassen, men bør baseres på fem objektive fakta:

5.3.1 Den industrielle produktionsmåde indenfor landbrug og fiskeri står i centrum for både afgørende menneskelige helbredsproblemer (fedme, hjertesygdomme, allergier, osv.) og i spørgsmålet om beskyttelsen af miljøet, hvilket afslører kapitalens destruktive kraft. Adfærdsændringer hos forbrugerne vil ikke lede til økologisk omstilling, men valg truffet indenfor fødevarerforbrug kan støtte en reorientering af landbruget og have en betydelig økologisk indvirkning. Kravet om fødevarerensuveræniteten gør det vanskeligere for multinationale selskaber at bruge fødevarer som våben imod befolkningers kampe. Det gør det muligt at forene forbrugere og producenter omkring gode praksisser, der genererer en antikapitalistisk bevidsthed.

5.3.2. Kvinder spiller en vigtig rolle i landbrugsproduktionen, hvor de udgør 43 procent af arbejdskraften inden for landbruget i de såkaldte “udviklingslande”. Patriarkalsk diskrimination afspejles i bedrifternes mindre størrelse og mindre dyrehold, samt det lavere niveau af mekanisering, hårdere arbejdsbyrde for et ringere udbytte (på grund af vægten af ikke-produktive opgaver – så som at hente vand og brænde), ringere adgang til uddannelse og lån (men en vigtigere rolle end mænd i mikrolån). Frigørelsen af kvindelige bønder er en af de afgørende forudsætninger for at adressere både udfordringen med fødevarerensuveræniteten og økologisk landbrug. Det er derfor i sig selv et økosocialistisk spørgsmål.

5.3.3. Skovbrugssektoren er samlet set ansvarlig for mere end 40 procent af drivhusgasudledningerne. Industrielt landbrug er også en nøglespiller indenfor kemisk forgiftning af biosfæren, mens industrielt fiskeri og forurening af vand gennem landbrugsindustri er nøgelfaktorer for tabet af biodiversitet i havmiljøer. Samtidig truer opvarmningen jordkvaliteten og forsureningen, forårsaget af stigende CO₂-niveau, truer vand-økosystemerne.

5.3.4. Tabet af biodiversitet vil ikke fortrinsvis blive stoppet gennem etablering af naturreservater, men ved udviklingen af økologisk landbrug. Derudover er det ikke længere tilstrækkeligt at nedsætte udledningen af drivhusgasser til nul til at afværge klimaforandringer. Det er nødvendigt at fjerne kulstof fra atmosfæren i løbet af de kommende årtier. På grund af profitjagtens logik kan kapitalismen kun reagere med farlige teknologier såsom geo-engineering og generel tilegnelse af ”økosystemiske tjenester”. Bondelandbrug og fornuftsbaseeret skovbrug er de eneste metoder til at opnå denne fjernelse effektivt og sikkert, og samtidig respektere social retfærdighed. Derfor betyder beskyttelsen af biodiversiteten og af klimaet en forstærkelse af behovet for et økosocialistisk alternativ. Det økologiske landbrugs afgørende rolle er materielt funderet i dette samlede alternativ.

5.3.5. Overgangen til miljøvenligt landbrug (og fiskeri og skovbrug) er en omfattende forudsætning for at bygge et økosocialistisk samfund. Dette aspekt har den samme vigtighed som producenternes demokrati og brugen af 100 procent vedvarende energi. Ikke desto mindre er økologisk landbrug mere arbejdsintensivt sammenlignet med industrielt landbrug. Overgangen til bæredygtigt skovbrug og genskabelsen/beskyttelsen af økosystemer indbefatter en forøgelse af den andel af befolkningen, der er involveret i disse aktiviteter. For at svare på denne udfordring er det nødvendigt med en langsigtet politik for at opgradere landbrugsfaglighed, uddanne arbejdere og udstyre landområder med infrastruktur og tjenesteydelser og at anlægge byhaver.

6. Oprindelige folk, “buen vivir” og økosocialisme

I Nord-, Central- og Sydamerika, Afrika, Asien og Oceanien er oprindelige folk i frontlinjen. Deres kamp forbinder sig ofte med bønder og lokalsamfund i landområder, men den er specifik. Oprindelige folk producerer deres samfundsmæssige eksistens igennem et direkte forhold til det miljø, de har formet, og som udgør deres måde at leve på. Som et resultat af dette blokerer disse folk mange magtfulde kapitalistiske spillere, som er ivrige efter at udplyndre naturressourcer: multinationale selskaber inden for olie, gas, minedrift, træ, papirmasse, kød, landbrug og medicin og dem, der finansierer afsættelse af kulstofkvoter forklædt som forsvarere af økologi og skove. Alle disse udplyndrere inden for udvinding handler som regel i ledtog med nationale regeringer og lokale myndigheder, som påberåber sig fremme af udviklingsmål og økologiske behov for at skjule deres grådighed og nykoloniale foragt for de oprindelige folk. Hvad angår de oprindelige folk, har de generelt ingen rettigheder til ejendom eller til ressourcerne i deres miljø. De har ikke andre muligheder

end at kæmpe imod fordrivelse. De oprindelige folk beskytter og udbreder kendskabet til deres livs- og verdenssy, igennem deres kampe, hvilket er deres værdifulde bidrag til hele menneskeheden og en inspiration for økosocialismen. I takt med at kapitalismen forsøger at presse dem til side og tilegne sig deres ressourcer og deres viden, spiller de en avantgarderolle i kampen for et samfund i økologisk balance. Selv de oprindelige folk, der lever i byområder, fastholder deres bånd til lokalsamfund og kultur, selvom de også står overfor særlige problemer i byerne, blandt andet diskrimination. De søger med rette efter allierede for at styrke deres kamp.

7. Selvbestemmelse, kontrol og politiske perspektiver

7.1. De vidtrækkende ændringer i udsigterne for livsførelse og udvikling, som den økologiske omstilling kræver, kan ikke gennemføres fra oven, hverken autoritært eller teknokratisk. De kan kun gennemføres, hvis befolkningsflertallet bliver overbevist om, at de er både nødvendige og kan kombineres med betydelige forbedringer af deres levevilkår, og derfor er værd at efterstræbe. Dette kræver et omfattende skift i bevidstheden for at værdsætte tid, kontrol over produktionen og ikke-fremmedgjort arbejde frem for endeløse mængder af materielle ting. Derfor er uddannelse af befolkningen om alvoren af den miljømæssige ødelæggelse og dens årsager afgørende. Konfronteret med kapitalismens bedrag må bevægelsen for bæredygtighed fremme demokratiske processer for aktiv kontrol, tage magt over omstillingen, intervenere i offentlig beslutningstagning og tilmed overtage produktion og samfundsmæssig reproduktion, såvel som at beskytte truede økosystemer. I sagens natur hænger disse processer sammen med de undertrykte nationaliteters kampe for deres sociale rettigheder og demokratiske ret til selvbestemmelse. Det er et spørgsmål om at skitsere en praksis for at opfinde frigjorte forhold mellem mennesker, og mellem menneskeheden og resten af naturen, for at vise at "en anden verden er mulig". Disse praksisser blandt de sociale sektorer, som er mest involverede i kampene, giver arbejderbevægelsen mod til at bekæmpe protektionismens og produktivismens indflydelse i egne rækker.

7.2. Der er behov for aktiv støtte til bevægelsen for afvikling af investeringer i fossile brændstoffer og "omstillingsbevægelsen". Generelt fremmer oplevelsen af arbejderkontrol, borgerstyring, deltagelsesforvaltning og selvforvaltning, såvel som kvinders kamp for social anerkendelse og for deling af opgaver i hjemmet, en antikapitalistisk bevidsthed og et projekt, der i sin kerne inkluderer den økosocialistiske dimension. Eksperimenter med kooperativt økologisk landbrug, specifikt i Europa, men særligt i Latinamerika, demonstrerer dette og har også indflydelse på arbejderbevægelsen. Mange selvorganiserede produktionseksperimenter involverer også fyrede arbejdere, folk der er ekskluderet fra arbejdsmarkedet, eller som arbejder under prekære arbejdsforhold, endda papirløse migranter og asylansøgere. Disse alternativer tilbyder et umiddelbart svar på en massiv og permanent social eksklusion, som degraderer menneskers liv og værdighed. De har en vigtig plads i en økosocialistisk strategi, fordi de afviser fatalisme, skaber solidaritet og udvider kredsen af miljøaktivister.

Det er dog samtidig en illusion at tro, at generaliseringen af disse eksperimenter vil gøre det muligt at undgå en økologisk katastrofe. Strukturelle socioøkonomiske foranstaltninger, særligt kollektivisering af kredit og energi, er absolut nødvendig. Overgangsinitiativer må baseres på demokratisk planlægning, der opfylder de sociale behov, mens de respekterer de miljømæssige begrænsninger. Uden sådan et udtryk kan disse initiativer risikere at afpolitiseres eller endda understøtte sameksistens med et profitbaseret system på den lange bane.

7.3. Kampen imod store fossilbaserede infrastrukturer er et nøgleelement i en generel bevægelse for forandring, kontrol og omstilling. Massedemonstrationer, besættelser af steder og miner, og civile ulydigheds-kampagner gør det muligt konkret at gøre modstand imod kapitalismens ”vækst-” og ”udvindelses-”dynamik. Disse kampe spiller en vigtig rolle i forsvaret for økosystemer og for de lokalsamfund, der bor der og skaber dem. De er af vigtig strategisk betydning i forsvaret for klimaet, fordi det nuværende niveau af infrastruktur udgør en flaskehals i udviklingen væk fra kapitalisme baseret på fossile brændsler. Derfor udgør de et vigtigt redskab til at bygge bro mellem bøndernes, de oprindelige folks, ungdommens og kvindernes kampe, og derfra at udfordre arbejderbevægelsen til at tage del i kampen. Det internationale netværk imellem disse modstandskampe gør det muligt at forbedre magtbalancen, at gøre op med beskyldninger om, at kravet blot er ”ikke i min baghave” og at styrke kravenes legitimitet. I nogle tilfælde kan det føre til reformer, som giver grundlag for yderligere radikaliserings, selvom de er inden for kapitalismens rammer.

7.4. Den nødvendige forening af sociale og miljømæssige kampe er ikke en samling af kompromisser, men en dynamisk proces af afklaring, nytænkning og radikaliserings. Sådant en proces involverer mange konflikter mellem sociale sektorer, særligt konflikter med sektorer indenfor arbejderbevægelsen, som deltager i produktivistisk klassesamarbejde. Med den nødvendige sans for taktik og ved at understrege fordelene for arbejdere ved miljømæssig omstilling (særligt i forhold til arbejdspladser og sundhed), er det nødvendigt at udfordre de protektionistiske og produktivistiske strømninger i arbejderbevægelsen. I en konflikt mellem sociale bevægelser, der kæmper for miljøet, og de dele af arbejderbevægelsen, der tror på produktivisme, forsvarer vi førstnævnte, mens vi forsøger at overbevise arbejderne om at ændre deres holdning. I disse tilfælde må vi forsøge at foreslå solide programatiske alternativer, der har til formål at forbedre rettigheder og velfærd for både arbejdere og lokalsamfund. De bør ikke bøde for de beslutninger, som blev truffet af virksomhederne eller af de regeringer, der støttede dem.

7.5. At vinde arbejderbevægelsen og andre sociale aktører for kampen for et økosocialistisk overgangsprogram er grundlæggende kun muligt gennem udviklingen af politiske alternativer, der står for en omfattende plan for strukturelle antikapitalistiske reformer, som tilfredsstiller såvel de sociale behov som de miljømæssige begrænsninger. Uden skabelsen af sådanne politiske alternativer, og uden at de formuleres med sociale bevægelser, vil det altid blive en kimære: miljøet vil blive ofret på de sociale kravets alter, eller omvendt. Skabelsen af en økosocialistisk regering, der bryder med

kapitalismen gennem social mobilisering, er hjørnестenen i et økosocialistisk nødsituationsprogram. Men det er ikke muligt at opnå økosocialisme i et land. Skabelsen af sådan en regering er, i sig selv, kun et overgangsstadium i en permanent proces, som sigter på at afskaffe kapitalismen over hele jord.

8. Teknologier, selvbestemmelse og decentralisering

8.1 ”Kommunen er den endelige politiske form for arbejdernes frigørelse,” annoncerede Marx i sit arbejde om Pariserkommunen. I det nittende århundrede skabte kapitalismen i stigende grad et ensartet og centraliseret energisystem, hvor den tekniske og politiske kontrol involverede et stort bureaukratisk apparat og et komplekst magtfordelingssystem. Dette system er åbenlyst ikke årsagen til den bureaukratiske degenerering af Sovjetunionen – som var et resultat af Stalins kontrarevolution – men den blev i en vis udstrækning fremmet af det. Omvendt er den fleksibilitet og modulerbarhed, der ligger i vedvarende teknologier, ikke nogen garanti for et socialistisk demokrati, men de åbner nye muligheder for antikapitalistiske strukturelle reformer. Disse kan være målrettet decentraliserede territoriale udviklinger, organiseret omkring lokalsamfunds demokratiske kontrol med de vedvarende energiressourcer, der er tilgængelige på dette sted, og hvordan disse bruges. Men realiseringen af mulighederne afhænger af klassekamp. Blot en delvis konfiskation af de formuer, som de arabiske petroleumsmonarkier har tilegnet sig, burde være tilstrækkeligt til at finansiere regionale projekter for en alternativ udvikling i Nær- og Mellemøsten baseret på solenergi og møntet på at tilfredsstille de sociale behov på et lokalt niveau. Samtidig er det foragteligt, at de såkaldt ”progressive” latinamerikanske regeringer ikke har investeret en tilstrækkelig andel af deres indtægter fra fossil udbytning i sociale og økologiske omstillingsplaner rettet imod en anden type decentraliseret udvikling: demokratisk, mere balanceret mellem land og by, baseret på de lokale samfund og 100 procent vedvarende energi.

8.2. Teknologier, som bygger på vedvarende energi, forandrer også forbindelsen mellem strukturelle foranstaltninger og erfaringer med kontrol eller selvforvaltning på et territorielt niveau, med nye muligheder for uafhængighed i forhold til energiforsyning. Et demokratisk økosocialistisk samfund baseret på et netværk af decentraliserede magtorganer bliver derved igen troværdigt. Den fysiske natur og begrænsningerne på muligheden for at opbevare elektrisk energi gør det lettere at håndtere i et decentralt, kombineret og komplementært system, end i det nuværende system, som er underlagt markedets diktater. Sammen med fødevareroverflødet er dette kampfelt særligt vigtigt for landene i syd, som en del af en model for udvikling, der kan udgøre et alternativ til den imperialistiske model. I almindelighed vil det kontinentale eller sub-kontinentale niveau være tilstrækkeligt til at formulere en ny forståelse af udvikling, der bygger på selvstyre af territorier, og til at skabe forbindelser mellem det lokale og det globale.

9. Miljømæssig ødelæggelse og videnskabsfolkenes samfundsmæssige rolle

Kapitalismens reaktioner er økologisk utilstrækkelige og socialt uretfærdige, fordi de tager de samfundsskabte markedsregler for givet og forsøger at tilpasse dem til de uomgængelige naturlove. Denne realitet presser nogle videnskabsfolk til at engagere sig i kampen. Deres engagement sker på et baggrund af en stigende fragmentering af den videnskabelige forskning og dennes stigende underordning under kapitalens behov. Et stigende antal forskere erkender nødvendigheden af tværvideenskabeligt arbejde, som betyder samarbejde med sociale bevægelser. I denne kontekst opstår en mulighed for at redefinere begrebet ”viden” og frigøre det fra kapitalen. Videnskabsfolk er yderligere udfordret af den voksende irrationalitet og benægtelse af objektive fakta inden for visse sektorer af den herskende klasse – to reaktionære træk, der i særlig grad er blevet legemliggjort af Donald Trump. Økosocialister må opmuntre videnskabsfolk til at tale ud. Det er ikke et spørgsmål om at underkaste de sociale bevægelser et ”videnskabens” eller eksperternes diktatur, men snarere om at sætte ekspertise til at servicere bevægelsen, samtidig med at kritik stimuleres. Dette kan stærkt forøge de antikapitalistiske muligheds troværdighed og legitimitet. Særligt er erfaringer med internationalt videnskabeligt samarbejde et stærkt aktiv i udviklingen og uddybningen af internationalisme.

10. **Selvforvaltning og de berørte befolkninger**

Evnen til at afværge den kommende miljøkatastrofe er bagud på tid. Som vi allerede kan bevidne, vil ”menneskeskabte” miljømæssige katastrofer højst sandsynligt forøges i antal, særligt på grund af ekstreme vejrphenomener (oversvømmelser, orkaner osv.). Dette skaber desorganiserede og kaotiske situationer, som udnyttes af spekulanter, der sigter mod at dominere (politisk, økonomisk, geostrategisk). Samtidig kan de selv samme situationer også befordre initiativer der sigter på at bygge solidariske netværk som alternativ til imperialistiske aktører. Denne selvorganisering af hjælp, modtagelse af flygtninge og endda rekonstruktion af socialt liv generelt er afgørende for at bygge social solidaritet. Disse initiativer drager fordel af en stor legitimitet, fordi de bliver afgørende under sådanne omstændigheder, og fordi de er mere effektive end international nødhjælp. Sådant et perspektiv er en integreret del af vores økosocialistiske strategi som en revolutionær strategi. Mere generelt opstiller kapitalismens manglende evne til at svare på den stigende økologiske krise et alternativ: Enten bukker vi under for ødelæggelse, eller vi redder os selv.

11. **Økosocialisme og internationalisme**

11.1. I den økosocialistiske nødplan, er kravet om lokal produktion og fødevarer suveræniteten en del af et internationalistisk selvforvaltningsperspektiv, som står i radikal opposition til såvel kapitalismens globalisering og ”frihandel” som til kapitalistisk protektionisme og national suveræniteten. Særligt i de udviklede lande er det nødvendigt med den største årvågenhed over for det yderste højres forsøg på at rykke økologiske krav i retning af nationalistiske pseudo-svar. Disse tjener altid kapitalen og knytter sig til racistiske, islamofobiske og reaktionært-traditionalistiske tendenser. Denne type forsøg sker oftest i forbindelse med krav om lokal produktion og fødevarer suveræniteten. Derfor er det vigtigt at formulere krav på disse områder med omtanke.

11.2. Vi er imod udflytning af virksomheder til lande med lave omkostninger, og går ind for lokal produktion generelt, men vi støtter ikke kravet om at flytte produktionsvirksomheder, som er flyttet til lande med lave omkostninger, tilbage til de imperialistiske lande. Denne ide ville medføre, at arbejdere i lande med lave omkostninger ville miste deres jobs, så dem i de imperialistiske lande kan få deres jobs igen. I stedet for at forene arbejdere i forskellige lande imod deres udbyttende, vil disse krav sætte dem i konkurrence mod hinanden og derfor afvæbne dem overfor presset fra arbejdsgivere og markeds kræfter. Lokal produktion er en del af et fuldstændig arbejderledes projekt, baseret på økologiske og sociale behov, særligt på retten til arbejde og indkomst for alle, i nærheden af ens bopæl. På samme vis er fødevarer suveræniteten for os ikke et spørgsmål om national suveræniteten, men om suveræniteten på de territoriale niveauer, der er historisk defineret af lokalsamfund. Disse må respektere deres egen historie. Vi forsvarer solidaritet mellem samfund med henblik på at forvalte fælles ressourcer og udveksle dem på basis af solidaritet og gensidighed i stedet for konkurrence og udbytning.

11.3. Forskellige formuleringer af formelen ”venstrefløjs-protektionisme baseret på solidaritet” understøtter ideen om konkurrence fra lavtlønslande, der ikke beskytter miljøer, som den afgørende årsag til tabet af industrielle arbejdspladser i de udviklede lande. Men hovedårsagen til tabet af arbejdspladser er den stigende arbejdsproduktivitet, uafhængigt af om den finder sted gennem intensiveringen af arbejdsdagen, automatisering eller udlicitering til faciliteter, hvor arbejderne har færre rettigheder og lavere løn. Den åbenlyse løsning er at reducere arbejdstiden, men dette er blevet blokeret af det svækkede styrkeforhold mellem arbejdere og kapital. Ved at adoptere den forældede vision om en global økonomi baseret på konkurrence mellem lande, når den dominerende rolle i dag spilles af multinationale selskaber, afleder ”venstrefløjsprotektionismen” opmærksomheden modsætningsforholdet mellem kapital og arbejde til en tværklasse-front i forsvar for konkurrencedygtighed. ”Venstrefløjsprotektionismen” lader som om den er internationalistisk, men den siger hverken noget om den destruktive konkurrence, hvor landbrugsprodukter med lave omkostninger eksporteres fra de udviklede lande til Syden – så som den majs, der sejles fra USA, der har ødelagt størstedelen af milpa-landbrugene i Mexico – eller andre manifestationer af imperialistisk dominans. Faren for, at kravene bliver forurenede med chauvinistisk racisme, er betydelige. Særligt i de udviklede lande kan forsvaret for arbejdspladser, gennem beskyttelsen af virksomhedernes konkurrencedygtighed imod konkurrencen fra lavtlønslande, meget nemt blive til et forsvar for arbejdspladser gennem kamp imod ulovlige eller udenlandske arbejderes konkurrence, eftersom den sidste gruppe så at sige repræsenterer ”en tredje verden derhjemme”. Det er netop denne dødsfælde, det yderste højre ønsker at trække arbejder- og miljøbevægelsen ned i.

Der er ingen smutvej, ingen mulig fælles front mellem kapitalister og deres arbejdskraft, som kan konfrontere både arbejdsløshed og ødelæggelse af økosystemet. I stedet må arbejdere udvikle solidaritetskampagner, hvori de kan finde enhed og styrke til at overkomme krisen.

11.4. En økosocialistisk regering, der var kommet til magten gennem de udbyttede og undertryktes mobilisering, ville begynde at bryde med kapitalismen gennem foranstaltninger såsom et monopol på udenrigshandel, kontrol med kapitalens bevægelser og så videre. Men dette betyder ikke en beskyttelse af kapitalistiske virksomheder fra international konkurrence. Tværtimod, det handler om at beskytte antikapitalistiske politikker, mens man opfordrer de udbyttede og undertrykte i andre lande til at tage del i kampen. Dette er et internationalistisk perspektiv for afskaffelse af verdenskapitalismen. En sådan politik er det fuldstændig modsatte af ”protektionisme”, som altid forsøger at indordne økologiske og sociale krav under behovet for at styrke den nationale kapitalisme på verdensmarkedet, det vil sige ultimativt indordne dem under frihandelen.

11.5. Økosocialisme kan begynde på et nationalt niveau, men kan kun opnås på verdensplan. Rationel og forsigtig forvaltning af jordens natursystemer kræver global demokratisk planlægning. Det globale videnskabelige arbejde gennemført af organer som IPCC og IGBP og andre, viser, at denne globale demokratiske planlægning er mulig. Deres model for internationalt samarbejde kan også udføres gennem demokratisk valgte repræsentanter fra sociale bevægelser. Faktisk er det til dels opnået i dag af organisationer som Via Campesina.

12. **Bevægelsens tilstand**

12.1 De oprindelige folk har længe været de bedste forsvarere af planetens økologi og vilde natur samt de bedste beskyttere af dens integritet og biodiversitet. Mange oprindelige folk bor i ressourcerige territorier, blandt andet fordi de har beskyttet og vedligeholdt dem i generationer. Det gør dem til oplagte mål for såvel udvindingindustrien som for tyveri af jord. De har kæmpet mod kolonisering i over 500 år og fortsætter kampen mod alle former for kolonisering og racisme. Oprindelige folk fra Canada og det nordlige USA har stået i frontlinjen i kampen mod rørledningsprojekter, der skal tjene udvindingen af Albertas tjæresand. I 2016 underskrev 50 organiseringer af oprindelige folk, herunder Standing Rock Sioux-stammen, en traktat, der modsætter sig opførslen af North Dakota rørledningen

I kølvandet på klimabevægelsens nederlag ved det københavnske klimatopmøde (COP15) indkaldte den bolivianske præsident Evo Morales en Folkenes Konference om Klimaforandringer og Moder Jords Rettigheder i Cochabamba, Bolivia, hvor folkene inklusive de oprindelige folk, kunne lade deres stemmer blive hørt. Over 35.000 mennesker fra oprindelige folks samfund, økologiske bevægelser og bondefagforeninger deltog i konferencen.

Kampen for at beskytte planeten og mod global opvarmning og klimaforandringer kræver den bredest mulige koalition, der ikke blot involverer styrken i de oprindelige folks bevægelser og i

fagforeningerne, men også de sociale bevægelser, der er blevet styrket og radikaliseret i de seneste år og som har spillet en stigende rolle, særligt i klimabevægelsen. Organiseringer såsom 350.org, Planet Stupid, Take the Power og tyske Ende Gelände har ført til vigtige direkte aktions-kampagner. La Via Campesina er en af de største sociale bevægelser i verden, som forener mere end 200 millioner småbønder, jordløse bønder, bondekvinder, oprindelige folk og landbrugsarbejdere fra 70 lande. Kampen for økologisk jordbrug som svar på kapitalistisk landbrugsvirksomhed er kommet i centrum for deres dagsorden. Gamle organisationer som Friends of the Earth (NOAH) og Greenpeace er vokset radikaliseret i de seneste år, samtidig er nye grupper, såsom Avaaz og 38 degrees, med imponerende mobiliseringsevner trådt ind på scenen, og også de er blevet radikaliserede, særligt i opløbet til Paris-topmødet. Mange lokale kampe, såsom kampen mod guldminerne i Cajamarca i Peru eller mod lufthavnen i Notre-Dame-des-Landes i Frankrig kan blokere for destruktive initiativer. Blockadia, som Naomi Klein har kaldt alle disse modstandsaktioner, er de vigtigste delelementer af kampen for ”systemforandring, ikke klimaforandring”.

At engagere fagforeningerne i klimakampen er i sidste ende afgørende, selvom det forbliver svært i en så defensiv periode som nu. Ikke desto mindre er der sket fremskridt i initiativer såsom kampagnen for en million grønne jobs i Storbritannien, der støttes af de fleste større fagforeninger og af TUC (britisk LO). ”Fagforeninger for energidemokrati” og ”Arbejdernetværket for bæredygtighed” er kampagner, der uafhængigt af deres svagheder, har en troværdighed i fagbevægelsen, fordi de tager spørgsmålet om tab af arbejdspladser i omstillingen til grøn energi op.

Nogle radikale venstrefløjspartier i Europa, herunder Enhedslisten i Danmark, Venstreblokken i Portugal, Socialistisk Venstreparti i Norge og Venstrepartiet (Parti de Gauche) i Frankrig, har formelt defineret sig selv som økosocialistiske.

12.2 Fjerde Internationales indsats

Fjerde Internationale erklærede sig økosocialistisk ved Verdenskongressen i 2010. Hermed blev det den eneste internationale strømning på den yderste venstrefløj, der har gjort det. Det var en vigtig beslutning, men det var kun et første skridt, som der må bygges videre på. De stærkeste fortalere for denne beslutning var sektionerne fra de fattiggjorte lande i det globale Syd, som også er dem, der oplever de hårdeste konsekvenser af ekstreme vejrfænomener, der har bidraget mindst i form af drivhusgasudledninger, og som er blevet berøvet mest i forhold til klimaretfærdighed. I praksis var flere af disse sektioner allerede økosocialistiske.

Fjerde Internationales sektion i Mindanao i Filippinerne, en region der er udsat for stadig flere og mere voldsomme tyfoner, har længe været engageret i forsvaret af deres lokalsamfund mod ekstreme vejrfænomener. De er også involveret i udviklingen af landbrugsmetoder, der bygger på

fødevareruverænitet og afvisning af genmodificerede frø fra multinationale firmaer som Monsanto. I stedet høster de deres egne frø og fremstiller økologisk, bæredygtig mad til lokalsamfundene.

Bangladesh, et af de mest udsatte, lavtliggende lande i verden og et af de mest påvirkede af klimaforandringerne, lider allerede under stigende vandstand i havene og forsøltning af store dele af landet. Her er Fjerde Internationales sektion dybt involveret i kampen mod klimaforandringer og stigende vandstand i havene. Fjerde Internationales sektion tager aktivt del i store bondebevægelser, der kæmper både mod klimaforandringer og for fordeling af jorden efter samme rettesnor som de Jordløses Bevægelse i Brasilien, MST. Sammen med La Via Campesina og andre organiseringer kæmper de for fødevareruverænitet, rettigheder for landbrugsproducenter og for omfordeling af jorden. De har været meget engagerede i organiseringen af klimakaravaner siden 2011, som har ført kampagne mod klimaforandringer og global opvarmning over hele Bangladesh og ind i Nepal og Indien.

I Pakistan har kammerater fra Fjerde Internationale været involveret i skarpe klimakampe. I 2010 blev en femtedel af landet ramt af ødelæggende oversvømmelser, der efterlod millioner uden hjem. 20 millioner mennesker blev påvirket og 2.000 mistede livet, 12 millioner fik deres hjem ødelagt eller beskadiget. En halv million husdyr døde og 10.000 skoler blev ødelagt.

Fem kammerater blev fængslet for at forsvare landsbyboere efter et jordskred, der blokerede Hunza-floden i den pakistanske Gilgit-Baltistan region, skyllede huse bort og dræbte 19 personer. Jordskredet skabte en 23 kilometer lang sø, der oversvømmede tre landsbyer og efterlod 500 mennesker hjemløse og 25.000 strandede. I dag, syv år senere, er de stadig i fængsel og kampagnerne for deres frigivelse fortsætter.

I Brasilien har kammerater fra Fjerde Internationale taget del i forsvaret af Amazonas imod den katastrofale REDD-traktat. Vi tager del i opbygningen af klimabevægelsen. I 2015 organiserede vi i Fortaleza den største klimademonstration i Brasilien og vi har været på gaden i to andre demonstrationer siden da: i 2016 som en del af 350.org's Break Free-kampagne foran et af Brasiliens største kulkraftværker og i Vandmarchen i 2017. Vi handler i fællesskab med oprindelige folk, lokalsamfund og miljøgrupper i vandkonflikter, særligt i den halvtørre nordøstlige del af landet. I Latinamerika har Fjerde Internationales sektioner været involveret i mobiliseringen omkring Folkenes Konference i Cochabamba.

I Europa og Nordamerika har kammerater fra Fjerde Internationale i stigende grad taget del i klimamobiliseringer, hvad enten det drejer sig om COP-topmøderne i København og Paris, eller mere

lokale kampe – mod fracking i Storbritannien, mod tjæresand i den canadiske stat eller mod Keystone-rørledningen i USA og den canadiske stat.

13. **Konklusion: Økosocialisme og revolution**

12.1. Den absurde kapitalistiske logik – den irrationelle udvidelse, ubegrænsede tilegnelse såvel som produktivisme besat af søgen efter profit for enhver pris – er ansvarlig for at placere menneskeheden på randen af afgrunden: ansigt til ansigt med klimaforandringer og økologisk destruktion.

Det er en historisk proces at bevæge sig fra kapitalismens ”destruktive fremskridt” og mod økosocialisme, en revolutionær permanent omformning af samfundet, kulturen og bevidstheden. Denne overgang vil ikke blot bringe os til en ny produktionsverden, til et lige og demokratisk samfund, men også til en anden levevis, en ny civilisation, hinsides pengenes magt, hinsides et kunstigt, reklameproduceret vaneforbrug og hinsides ubegrænset produktion af ubrugelige varer. Og, som Marx har udtrykt det, vil Frihedens Kongerige begynde med nedsat arbejdstid...

Det er vigtigt at understrege, at sådan en proces ikke kan ske uden en revolutionær transformation af de sociale og politiske strukturer gennem det store flertal af befolkningens aktive handling. I udviklingen af en socialistisk, feministisk og økologisk bevidsthed er den kollektive erfaring af menneskers kamp en afgørende faktor, fra den lokale konfrontation til den radikale forandring af samfundet.

At drømme og at kæmpe for grøn socialisme, eller som nogen siger, for solar-kommunisme, betyder ikke, at vi ikke kæmper for konkrete og presserende reformer. Uden nogen illusioner om ”grøn kapitalisme” må vi forsøge at vinde tid og at pålægge de nuværende magthavere at foretage konkrete foranstaltninger imod den igangværende katastrofe, først og fremmest en radikal reduktion af udledningen af drivhusgasser.

Disse presserende økologiske krav kan fremme en radikaliseringsproces på betingelse af, at vi afviser at begrænse deres målsætninger ved at adlyde det kapitalistiske marked eller acceptere ”konkurrencedygtigheden” som argument.

Enhver lille sejr og hvert delvise fremskridt kan umiddelbart bringe os frem til større og mere radikale krav. Disse kampe om konkrete problemer er vigtige, ikke kun fordi delsejre i sig selv er velkomne, men også fordi de bidrager til udviklingen af en økologisk og socialistisk bevidsthed, og promoverer autonomi og selvorganisering nedefra. Denne autonomi og selvorganisering er en nødvendig og afgørende forudsætning for en radikal omstilling af verden. Det betyder, at en revolutionær overgang

kun er mulig gennem de undertrykte og udbyttedes egen frigørelse: Arbejdere og bønder, kvinder, de oprindelige folk og alle dem, der er stigmatiseret på baggrund af race, religion eller nationalitet.

Systemets ledende eliter er ufatteligt magtfulde bag deres barrikader, den radikale oppositions styrker er små. Udviklingen af denne opposition til en massebevægelse af en hidtil uset størrelse er det eneste håb, vi har, hvis vi skal forhindre den katastrofale udvikling af kapitalistisk ”vækst”. Det vil tillade os at opfinde en ønskværdig levevis rigere på menneskelige kvaliteter, et nyt samfund baseret på værdier som menneskelig værdighed, solidaritet, frihed og respekt for ”Moder Natur”.

To synspunkter

Spørgsmålet om beskatning af CO2 eller afgift- og afkastmodellen (James Hansens forslag) bliver diskuteret intenst på den økologiske venstrefløj og i Fjerde Internationale. Her præsenteres en kort oversigt over de to forskellige synspunkter på spørgsmålet, der foreløbigt er åbent for debat.

Synspunkt 1: Lad forureneren betale

Den uomgængelige virkelighed er, at fossile brændstoffer vil fortsætte med at blive brugt så længe de udgør den billigste energiform. Den mest effektive måde hurtigt at reducere CO2-udledning på – hvilket er helt afgørende – er at gøre fossile brændstoffer meget dyrere end vedvarende på en måde, der er socialt retfærdig, giver økonomisk omfordeling og er i stand til at vinde folkelig opbakning i løbet af de 20-30 år, vi har tilbage. Med andre ord: en exit-strategi fra fossile brændstoffer. Principperne er: Få forurenerne til at betale regningen, lad olien blive i jorden og kullet blive i minen.

Et forslag, der følger denne retning, er James Hansens afgifts- og afkastforslag. Det giver os et kraftfuldt redskab, der kan afstedkomme en stor reduktion i brugen og udledningen af fossile brændstoffer på forholdsvis kort tid, og tager desuden udgangspunkt i en socialt progressiv overførsel af rigdom fra rig til fattig – direkte ind på befolkningernes individuelle bankkonti – som et incitament til at drive planen frem. Det kan potentielt mobilisere den form for masseopbakning, der er nødvendig for at opnå den hurtige omstilling, der er påkrævet. Det har desuden den fordel i forhold til alternativerne - et statsligt pålagt loft eller brændstofrationering – at det reducerer produktionen ved at reducere efterspørgslen, på en måde, der ville være populær.

Som Hansen påpeger, ville det være nødvendigt sideløbende at have et program for vedvarende energifremstilling, hvis det skulle være i stand til at tilfredsstille de krav, hans incitamentsstruktur ville afføde. Det ville også være nødvendigt at oprette et ambitiøst program for energibevarelse, en enorm reduktion i brugen af forbrændingsmotorer, afskaffelsen af industrilandbrug og en stor reduktion i kødindtaget. Der insisteres ikke på, at Hansens program er det eneste rigtige, men snarere på det overordnede princip om en idé med stor indvirkning og hurtige resultater. Der kan meget vel være lignende forslag, der skal sættes i spil – lad os få startet diskussionen.

Synspunkt 2: Udfordring af akkumulationslogikken

Ifølge nyliberal logik, vil planeten kunne blive reddet (i) uden en grundlæggende udfordring af den kapitalistiske akkumulation, (ii) uden bindende lovgivning, (iii) uden en kollektiv praksis, der skaber nye værdier, (iv) ved at skabe et markedsincitament til, at CO2-udledende virksomheder og forbrugere ændrer vaner. ”Afgifts- og afkastmodellen” er en social udgave af denne strategi.

Hansen påstår, at hans forslag er konsensussøgende: Det giver købekraft, stimulerer vækst og kræver ingen lovgivning. Med andre ord er afgifts- og afkastmodellen det eneste plausible svar på krisen. Men klimakrisen kræver tværtimod meget mere lovgivning, foruden et mere direkte angreb på den kapitallogiske forestilling om vækst. Hvad angår social retfærdighed i overgangsperioden, er den 1) ikke begrænset til ”købekraft” – den kræver kollektiv investering (omformningsplaner, offentlig transport, isolering-renovering, regional planlægning) 2) nødvendigvis global i sit udtryk; den protektionisme, som Hansen foreslår, er i modstrid med principperne om forskellige grader af ansvarlighed i henholdsvis det Globale Nord og det Globale Syd

Hansen foreslår en beskatning, der vokser til 115\$ per udledt ton CO2 henover ti år. På den baggrund beregnes der en reduktion i den amerikanske udledning på niveau (30 procent) med den, der forventes at blive effektueret på baggrund af lovgivningstiltagene i ”The Clean Power Plan” (26-28 procent). Denne beskatning på 115\$ per udledt ton CO2 ville forøge prisen på brændstof med omkring 2 kroner pr. liter henover ti år. Som sammenligningsgrundlag har en nylig prisstigning på samme niveau resulteret i en reduktion af det amerikanske brændstofforbrug på... 3 procent

Afgifts- og afkastmodellen kan ikke være omdrejningspunktet for en exit-strategi, som bygger på social retfærdighed. Visse af beskatningskravene er rimelige nok (eksempelvis på petroleum), men hovedfokus bliver nødt til at ligge andetsteds. Der er ikke nogen mirakelkur. Vi kommer ikke udenom, at vores strategi uvægerligt vil resultere i en konfrontation med den kapitalistiske akkumulationsdynamik, og at vi må møde denne med mobiliserende krav, der kan forene den sociale og den miljømæssige bevægelse (se: punkt 2.4)

Denne økosocialistiske strategi er et konkret bud, der adskiller sig fra Hansens. Hvor førstnævnte fokuserer på en samling af de udbyttede og undertrykte folks forskellige kampe, hænger sidstnævnte sin hat på det naive håb om en såkaldt ”grøn kapitalisme”